

skutečný nikoliv knihovní stav v době, kdy zákon nabyl působnosti.

(Rozh. ze dne 26. dubna 1921, R I 521/21.)

Pachtýř domáhal se, by mu byly přiznány do vlastnictví pozemky, jež měl spachtovány od bývalého císařského velkostatku, který je smlouvou trhovou ze dne 12. června 1919 zeizil na soukromníka, na něhož byly pak dne 10. září 1919 též knihovně převedeny. Nárok byl zamítnut soudy všech tří stolic. Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Stěžovatelka pomíjí a přehlíží docela, že k prodeji sporných pozemku udělilo dle zjištění prvního soudu ministerstvo zemědělství (§ 1 zákona ze dne 9. listopadu 1918, čís. 32 sb. z. a n.) svolení již dne 17. února 1919, že potom kupní smlouvou ze dne 12. června 1919 na základě svolení toho nabyl pozemku těch Mořic B., že smlouva tá byla schválena vnucenou správou habsburko-lotrinských velkostatků v Praze dne 24. července 1919 a ministerstvem zemědělství jménem pozemkového úřadu (čl. I. čís. 2 zák. ze dne 11. července 1919, čís. 387 sb. z. a n. ve spojení s §em 15 zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n.) dne 25. srpna 1919, takže, poněvadž toto schválení působí nazpět, čili od tehdejška (nehledě ani ku svolení napřed již 17. února 1919 udělenému), dnem uzavření smlouvy té, t. j. 12. června 1919 pozemky ty se nenalézaly již v majetku nějaké osoby, proti níž výkupní právo dle § 1 odstavce druhý požad. zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. působí, t. j. nebyly ani v majetku státu, ani nepatřily k zabranému velkému majetku pozemkovému (vlastníku takového majetku) ani vlastníku vložky čís. 305 zemských desek, nýbrž Mořici B., o němž ani nebylo tvrzeno, že by k takovým osobám náležel, a nebylo tedy dne 26. června 1919, kdy požadovací zákon v působnost vstoupil, požadovací právo pro nedostatek ten založeno. To, že věc knihovně ještě provedena nebyla a pozemky byly ještě v zemských deskách, nevádí, rozhodujeť jen skutečný právní stav, když zásada důvěry ve veřejné knihy tu vůbec ve zřetel nepřichází, nejméně o bezpečnost právního obchodu, o to, že by byla požadovatelka uzavřela v důvěře, že knihovní stav se srovnává se skutečným stavem právním, nějakou smlouvu a dovolávala se nyní veřejné víry knih na svou ochranu.

Čís. 1027.

Žaloba dle čl. XLII. uv. zák. k c. ř. s. přísluší i tomu, kdo sice ví, že jmění zde jest, ale jest v nejistotě o jeho osudu.

(Rozh. ze dne 26. dubna 1921, Rv I 19/21.)

Dědic domáhal se na soudě žalobou, by schovanka zůstavitelky, jež s ní až do její smrti byla sdílela společnou domácnost, byla uznána povinnou, předložiti seznam jmění a dluhů zůstavitelky, a udati, co ví o tomto jmění a dluhích, jakož i vůbec o pozůstalosti, zejména pak, co jest jí známo o jmění, v příloze ku žalobě podrobně uvedeném, a o jeho

mlčení a zatajení, a aby stvrdila udání svá přísahou. Oba nižší soudy žalobu zamítly v podstatě proto, že, ježto žalobce pozůstalostní jmění sám zná, není proto na místě vyjevovací přísaha podle čl. XLII. uv. zák. k c. ř. s. Není překážky, by žalobce jako přihlášený dědic nedomáhal se na žalované přímo vydání zadrželých pozůstalostních věcí.

Nejvyšší soud vyhověl žalobě potud, pokud se domáhala, by žalovaná byla uznána povinnou udati, co jest jí známo o zamlčení neb zatajení věcí v žalobě uvedených a složení přísahu, že udání její v tomto směru jsou správná a úplná a uvedl mimo jiné

v d ů v o d e c h:

Žaloba opírá se o čl. XLII. uvoz. zák. k c. ř. s., který v odstavci prvním obsahuje dva případy povinnosti k vyjevení jmění a složení přísahy o správnosti údaje, o tomto jmění učiněných. Příklad první týká se pouze osob, jež jsou podle občanského práva povinny složit účet o jmění a dlužích. O tento případ zde nejde, poněvadž žalující strana v žalobě vůbec netvrdila, že žalovaná jest s ní v právním poměru, zakládajícím podle občanského práva povinnost, složit účet o správě jmění po zůstavitelce. Z tohoto důvodu jest neoprávněnou žalobní prosba, která v první části žádá, by žalovaná byla uznána povinnou předložit seznam jmění a dluhů zůstavitelky, a udati, co jí o tomto jmění, dlužích, jakož i o pozůstalosti po zůstavitelce vůbec je známo, jakož i složit o tom přísahu. Právem tedy byla tato část žalobní oběma nižšími soudy zamítnuta, a bylo též dovoleno odepřítí úspěchu. V žalobní prosbě jest dále obsažena žádost, aby byla žalovaná uznána povinnou, udati, co jest jí známo o zamlčení a zatajení jmění v seznamu A. k žalobě připojeném a složit o tom přísahu. Bylo dlužno si položit otázku, zda tato část žalobní prosby jest něco jiného, než první část, svrchu již uvedená, a zejména, zda žádá více, nežli první část žalobní, či méně. Uvážili-li se, že tato část žalobní prosby týká se jen předmětu uvedených v seznamu A., nikoliv však celého jmění zůstavitelky, jest míti za to, že tato část žalobní prosby žádá méně, a že základ její tvoří druhý důvod nároku na složení vyjevovací přísahy podle čl. XLII. uv. zák. k c. ř. s. Tento důvod totiž opravňuje k žalobě proti každému, kdož asi ví o zamlčení nebo zatajení nějakého jmění. Tuto část žalobní prosby dlužno považovati za odůvodněnou, neboť nelze souhlasiti s výkladem, který daly soudy nižší druhé větě čl. XLII. uv. zák. k c. ř. s. odstavec první. Vycházejí totiž oba nižší soudy ze stanoviska, že žalobce zná jmění, kterého se žaloba dotýká, a že k tomu cíli, by se blíže dozvěděl, kde se tyto věci nacházejí, nepřísluší mu žaloba podle čl. XLII. uv. zák. k c. ř. s., nýbrž přímo žaloba na vydání zadrželých pozůstalostních věcí. Tímto způsobem obmezují nižší soudy žalobu podle čl. XLII. uv. zák. k c. ř. s. vlastně jen na ten případ, kdyby již nebylo po ruce žádných prostředků jiných. Text zákona tomuto obmezení nenasvědčuje, neboť dává právo žalobní každému, kdo má na tom soukromoprávní zájem. Také povaha věcí nenasvědčuje obmezujícímu výkladu soudů nižších stolic, neb by tímto způsobem požíval větší právní ochrany, kdo vůbec ničeho neví o nějakém jmění, než osoba, která sice ví, že nějaké jmění tu jest, které však jsou bližší okolnosti uschování tohoto jmění neznámy. Úmysl zákonodárcův mluví tedy proti výkladu nižších stolic, a žalobní

prosbu ve druhé části jest proto pokládati za odůvodněnou; neb žalovaná po stránce právní nenamítala proti žalobní prosbě právě nic jiného, než že žalobci právo žalobní podle čl. XLII. uv. zák. k c. ř. s. vůbec nepřísluší jinak však skutkové okolnosti žaloby reepírala a prohlašovala, že jest ochotna přísahu složiti. V druhé části žalobní prosby bylo tedy dovolání vyhověno a rozsudek obou nižších stolic zmíněn přiměřeně této prosbě.

Čís. 1028.

Opatrovník nezvěstného manžela není oprávněn k žalobě na oduznání manželského původu dítěte.

(Rozh. ze dne 26. dubna 1921, Rv I 24/21.)

Opatrovník, zřízený nezvěstnému za příčinou prohlášení jeho za mrtva, domáhal se na soudě žalobou, by oduznán byl manželský původ dítěte počatého manželkou nezvěstného v době, kdy tento byl již nezvěstným. Procesní soud první stoli ce žalobu zamítl. Důvody: Návrh žalobní domáhá se výroku, že opatrovanec, nezvěstný Emil G., není otcem nezletilé Marie, narozené dne 14. února 1920. Z tohoto žalobního nároku jde na jevo, že nejde v tomto sporu o hmotný zájem Emila G-a, jenž jest nezvěstným, nýbrž že jde o uznání aktu splození dítěte, totiž o to, zda nezletilá Marie jest dcerou manželskou, totiž dcerou Emilem G-em, manželem matky dítěte splcenou, tedy o zjištění rodinného stavu. Poněvadž tato povaha žalobního nároku již sama o sobě potvrzuje, že rozhodování o tom, zda nezletilá Marie jest dcerou Emila G-a, přísluší výhradně tomuto, že jedině on může tvrditi, že dítěte toho nesplodil a proto také jedině on jest oprávněn odpírati manželskému zrození dítěte tohoto, jest zřejmo, že jde o právo ryze osobní. Výkon tohoto osobního práva přísluší jedině a výhradně manželci matky, tedy otcí a jedině on jest oprávněn prohlásiti, že dítě jest jeho vlastní, či nikoliv, a nemůže proto projev jeho vůle býti nahrazen projevem vůle osoby jiné, najmě opatrovníka. Tuto povahu nároku žalobního má také na zřeteli ustanovení § 158 a 159 obč. zák. ve znění III. novely, jež výslovně vypočítává případy, ve kterých může býti zřízen opatrovník domnělému otcí dítěte, o jehož původ se jedná, a kdy tedy projev otcuv může býti nahrazen. Mezi případy tyto, výslovně vypočtené v §§ 158 a 159 obč. zák. nespadá však případ sporný, poněvadž i v tomto případě jest domnělý otec nezvěstný a dosud za mrtvého prohlášen nebyl. Poněvadž tedy jednak povaha žalobního nároku, jednak ustanovení zákonná nedovolují, aby jménem manžela matky žalovaného dítěte Emila G-a vystupoval opatrovník jako žalobce, jest námitka nedostatku aktivní legitimace, opatrovníkem žalované strany vznesená, odůvodněna a byla proto žaloba z tohoto důvodu zamítnuta. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil, dodav k d ů v o d ů m rozsudku prvního soudu: Zpráva justiční komise bývalé panské sněmovny, probírající vládní předlohu o reformě odporovatelnosti manželskému zrození dítěte, výslovně zdůraznila (str. 15), že právo k odporu přiznáno býti může zákonnému zástupci manželově pouze v jediném případě, totiž, je-li manžel choromyslným, a dle toho uzákoněn pak třetí novelou nový text § 158 obč. zák. Poněvadž pak myslitelný jsou případy, že manžel, jenž z choromyslnosti